

YAY AYRAÇ / PARANTEZ (())

Cümle içindeki açıklayıcı bilgileri, tiyatro metnindeki durumları göstermek veya bazı özel noktalama işaretlerini kapsamak için kullanılan noktalama işaretine **yay ayraç (parantez)** denir.

📌 Yay Ayraç İşaretinin Kullanıldığı Yerler ve Kurallar

① Cümledeki Açıklayıcı Bilgileri veya Ek Bilgileri Göstermek İçin Konur:

- Cümlelerin anlamını tamamlayan ancak cümlelerin dışında kalan ek bilgiler yay ayraç içine alınır.
- **Örnek:** Atatürk (1881 - 1938) Türk milletinin unutulmaz lideridir.
- **Örnek:** Türkçede isim kökleri (ev, masa, su vb.) varlıkları karşılar.

② Tiyatro Metinlerinde Konuşanın Hareketlerini ve Durumunu Açıklamak İçin Konur:

- **Örnek:** Yaşlı adam (Yavaşça yerinden kalkarak):
"Bana biraz müsaade edin çocuklar." dedi.

③ Diğer Noktalama İşaretlerine Özel Anlamlar Yüklemek İçin Kullanılır:

- Soru işareti (?) ile bilinmeyen tarih/yer veya şüphe anlamı katmada; ünlem (!) ile alay/küçümseme anlamı katmada yay ayraç kullanılır.
- **Örnek:** Yunus Emre (1240? - 1320) şiirleriyle gönülleri fethetmiştir.
- **Örnek:** Bu zor soruyu çok hızlı (!) çözdü.

ÖNEMLİ KURAL:

- Cümle içinde yay ayraç içine alınan ek açıklamadan sonra gelen esas noktalama işareti yay ayraç kapatıldıktan sonra koyulur.
Örnek: Yunus Emre (1240 - 1320), Türk tasavvuf edebiyatının en büyük şairlerindendir.

ETKİNLİKLER

★ 1. Etkinlik: Yay Ayraç (()) İşaretini Eşleştirelim

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan yay ayraçların hangi amaca hizmet ettiğini bularak harfleri **parantez** içine yazınız.

Kural Kodu	Yay Ayraç İşaretinin Kullanım Amacı
A	Cümledeki ek açıklamayı veya tarihi belirtmek için
B	Tiyatro metinlerinde konuşanın hareket/durumunu göstermek için
C	Kesin olmayan bilgi (soru işareti) veya alay/küçümseme (ünlem) anlamı katmak için

- () 1. Faruk Nafiz Çamlıbel (1898 - 1973) “Han Duvarları” şiirinin şairidir.
- () 2. Çocuk (Gözlerini kocaman açarak): “Gerçekten kütüphaneye mi gidiyoruz?” diye bağırdı.
- () 3. O kadar yetenekliymiş (!) iki ilk denemede başarısız oldu.
- () 4. Evliya Çelebi (1611? - 1682) Gezi Yazısı türünün önemli temsilcisidir.
- () 5. Öğretmen (Gülümseyerek tahtaya yaklaşır): “Bugün yeni bir noktayı öğreneceğiz.” dedi.

★ 2. Etkinlik: Doğru - Yanlış Analizi Yapalım

Aşağıdaki bilgileri ve cümleleri dikkatle inceleyiniz. Yay ayraç kullanım kuralı doğru ise yanındaki kutucuğa (✓), yanlış ise (✗) koyunuz.

- ☐ 1. Tiyatro oyunlarında oyuncuların yapacağı hareketler tırnak işareti içinde değil, yay ayraç içinde verilir.
- ☐ 2. Yunus Emre (1240? - 1320) ifadesindeki soru işareti bilginin kesin olmadığını gösterir.
- ☐ 3. Cümle içinde yay ayraç içine alınan kelimedden hemen sonra gelmesi gereken virgül, parantezin içinde kalmalıdır.
- ☐ 4. Eserlerin veya şairlerin doğum-ölüm tarihleri cümle içinde yay ayraç içinde gösterilebilir.
- ☐ 5. Yay ayraç içine alınan alay ve küçümseme anlamındaki nokta işareti tek başına kullanılır.